

Prof. Dr. JÓZEF KOFFLER (Lwów).

NAUKA HARMONJI.

XVIII.

(Ciąg dalszy).

Niekiedy septyma w akordzie D^7 nie może opaść, gdyż ton na któryby opadła zjawia się w innym głosie, wówczas musi się ona wzniesć

stopniowo, co nazywamy zastępczem rozwiązaniem septymy. Dzieje się to przede wszystkim, jeżeli D^7 lub D_3^4 rozwiązać się ma na T^6 .

1) Gdyby septyma tu opadła, mielibyśmy tercję w T podwojoną w ruchu prostym, co jest błędne i bezwzględnie zakazane; 2) septyma wznosi się zastępczo, przyczem między nutą prowadzącą a septymą powstaje następstwo kwint nierównych. Kwinty nierówne: pierwsza czysta, następna zmniejszona są całkowicie bezbłędne i dozwolone; odwrotne zaś następstwo: pierwsza zmniejszona, następna czysta o wiele gorsze [gdyż interwał kwinty zmniejszonej jak dysonujący dąży do zwężenia się] i dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli ich nie można uniknąć. W podanym przykładzie można ich uniknąć opadając nutą prowadzącą o tercję w dół, jak 3). Natomiast 4) jako nie do uniknięcia dopuszczalne. 5) Tu mamy do czynienia z nową niedogodnością, której o ile możności

naależy unikać: sekunda *g f* zwięza się na unizon *g g*, (zaś sekunda jako dysonans przestrzennie mały dąży do rozszerzenia); gdyby te dwa głosy różniły się barwą, nie odczuwalibyśmy złego efektu, natomiast przy tej samej barwie efekt jest przykry i daje się odczuć utratą jednego głosu. Tu nie da się to uniknąć, natomiast z łatwością w 6).

Przy rozwiązaniu D_3^4 na T^6 opadanie septymy pociąga wprawdzie za sobą podwojenie tercji w T, ale w ruchu przeciwnym co wyjątkowo jest dopuszczalne. Mamy więc dwa rodzaje rozwiązań w tym wypadku:

Oto zastosowanie:

1) septyma się wznosi, 2) przez jej opadanie podwojona tercja w T. Jak widzimy zawsze ruch przejściowy w sopranie!
Cwiczyć zastępcze rozwiązanie septymy na piśmie i fortepianie.

(C. d. n.)